

Møte om Sørmarkfjellet

Olje- og Energidepartementet 20.08.19

Naturvernforbundet ba om møte i brev 25.april 2019

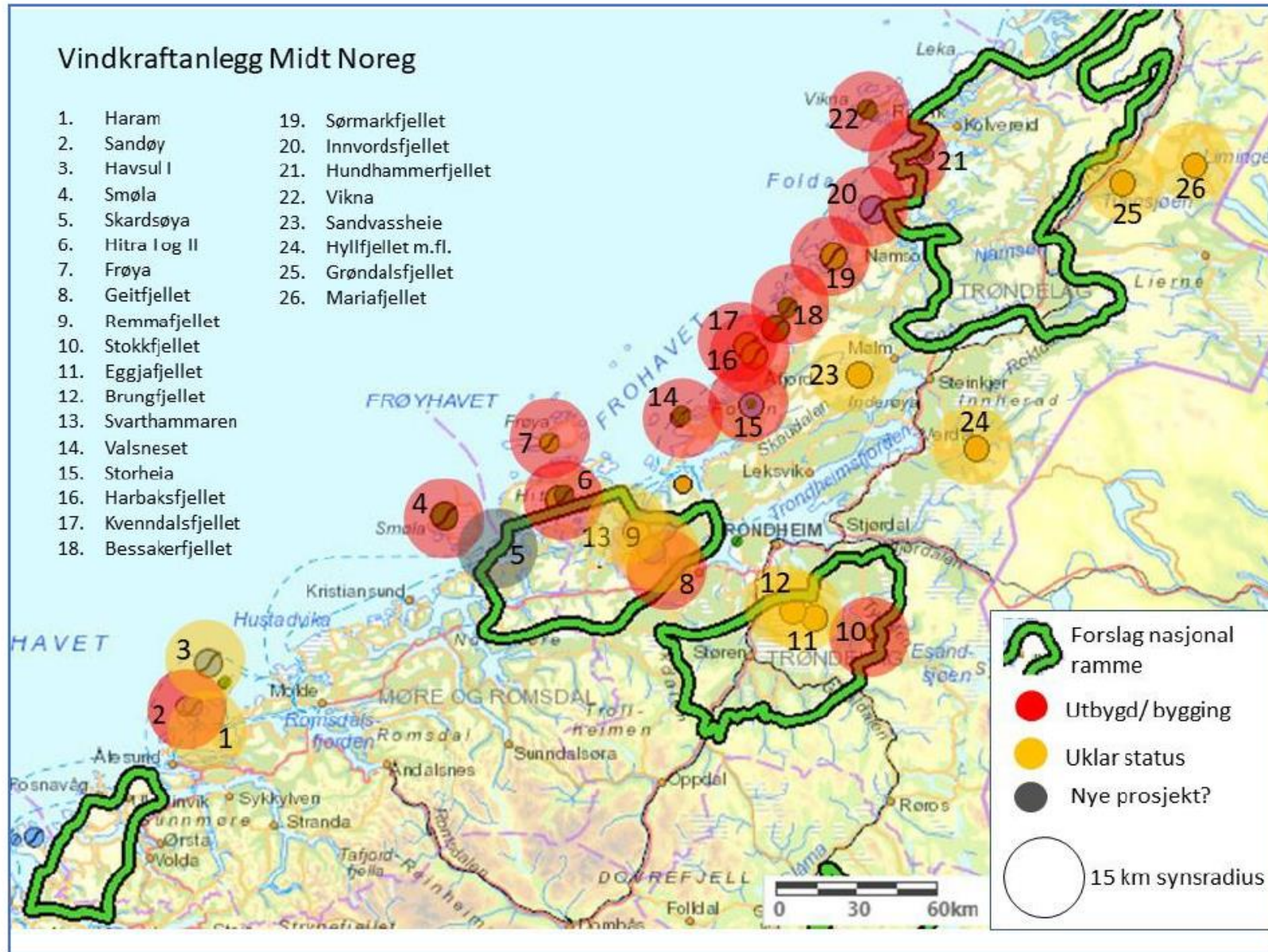
Tilstede:

Magne Vågsland, Leder i Naturvernforbundet i Trøndelag
Kari Merete Andersen, sentralstyremedlem og styremedlem i
Naturvernforbundet i Trøndelag.
Maren Esmark, generalsekretær
Hanna Nyborg Støstad, rådgiver
Arnodd Håpnes, fagleder

Vindkraftanlegg Midt Noreg

1. Haram	19. Sørmarkfjellet
2. Sandøy	20. Innvordsfjellet
3. Havsul I	21. Hundhammerfjellet
4. Smøla	22. Vikna
5. Skardsøya	23. Sandvassheie
6. Hitra I og II	24. Hyllfjellet m.fl.
7. Frøya	25. Grøndalsfjellet
8. Geitfjellet	26. Mariafjellet
9. Remmafjellet	
10. Stokkfjellet	
11. Eggjåfjellet	
12. Brungfjellet	
13. Svarthammaren	
14. Valsneset	
15. Storheia	
16. Harbaksfjellet	
17. Kvenndalsfjellet	
18. Bessakerfjellet	

<https://vimeo.com/281409480>

Bakgrunn for saken

- Konsesjon søkt i 2006 (da kalt Oksbåsheia)
- Konsesjon gitt i 2013, med endringer i 2015. Påklaget og stadfestet av OED i 2016, videre med siste endringer i 2019
- MTA på høring nov/des 2018
- Byggestart april 2019
- Tilleggskartlegging av hubro ferdig 7.mai 2019
- Anleggsarbeidet med adkomstvei nærmer seg nå fjellområdene

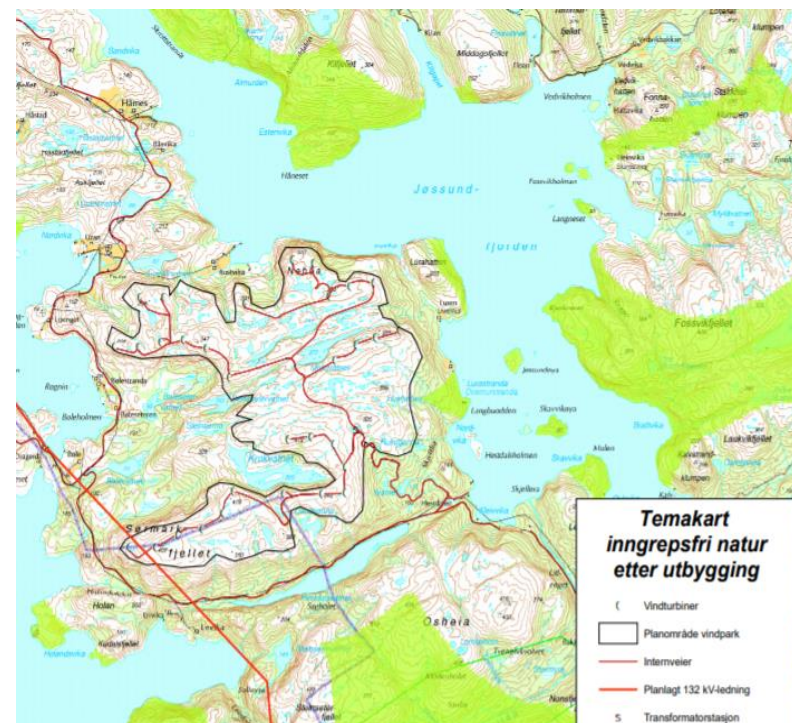

Villmarksnatur

Villmarksnatur - inngrepsfri natur

INON kart før og etter

Kilder: Naturbase 2019, SWECO Grøner-rapport 138421- 4 2005

Villmarksnatur - INON kart, brukt feil kart i konsesjonssøknaden

Kilder: Naturbase 2019, SWECO Grøner-rapport 138421- 4 2005

Naturmangfold i Sørmarkfjellet

- Boreal regnskog (
- Gullprikkklav (sårbar)
- Teist (sårbar)
- Smålom
- Storlom
- Hubro (sterk truet)

Konsesjonsprosessen har vært dårlig

Meget svakt kunnskapsgrunnlag der bla. hubro er utelatt. Feil INON kart er benyttet, ikke gjort grundige undersøkelser eller nye kartlegginger.

Tar ikke hensyn til innmeldt kunnskap fra fylkesmannen om hubro, og samlet belastning og tap av inngrepsfri natur fra både fylkesmannen og NTNU.

Vanskelig tilgjengelig informasjon – kartleggingsrapporten ligger ikke ute, korte frister på MTA, usikkerhet om hubro kartlegging ville bli offentlig.

Hva er kunnskapsgrunnlaget?

- Grunnlaget er eksisterende kunnskap og befaring – fra før 2006.
- Eksisterende kunnskap er tilfeldige observasjoner, IKKE systematiske miljøundersøkelser.
- Befaring er ikke en undersøkelse
- Utbygging skjer i 2019, over 15 år etter at kunnskapsgrunnlaget ble innhentet.
- Kunnskap om virkning av vindkraftanlegg oppdateres ikke (eks hubro flyghøyde)

Hubro

- Hvorfor snakker vi så mye om hubro?
- Europas største ugle
- Sterkt truet (EN) i den norske rødlista
- Svært sårbar for forstyrrelser, unngår områder med aktivitet.

Hubro i Sørmarkfjellet – finnes den der?

- Hubro er ikke nevnt i konsekvensutredningen fra 2006
 - (kun i forbindelse med trasévalg for nettilknytning, der det står at den er hørt i nærheten)
 - Selv om Fylkesmannen i 2004 og 2006 sa at det var viktig å gjøre hubro-undersøkelser før konsesjonsvedtak
- Bakgrunn for vedtak fra NVE om planendring i 2015: «Etter NVEs vurdering vil reproduksjonen til hubroen ikke påvirkes av tiltaket.»

Da OED stadfestet konsesjonen til Sørmarksfjellet i 2016 la man blant annet følgende til grunn:

- "Det er ikke tilstrekkelig holdepunkt for å si at hubroen hekker i planområdet".
- "Departementet mener at kollisjonsfaren på Sørmarkfjellet for hubro er begrenset".
- "Departementet finner ikke holdepunkt for at eventuell forekomst av hubro vil forsvinne".
- "Etter departementets oppfatning er ikke de negative effektene av vindkraftverket av et slikt omfang at det kommer i strid med naturmangfoldloven § 5."

Eksempel observasjoner 2000-2012

artsdatabase sensitiv

☐		Hubro Flatanger ()	01.10.2010
☐		Hubro Flatanger ()	01.10.2009
☐		Hubro Flatanger ()	01.10.2008
☐		Hubro Flatanger ()	01.10.2007
☐		Hubro Flatanger ()	01.10.2006
☐		Hubro Flatanger ()	01.10.2005
☐		Hubro Flatanger ()	01.10.2004
☐		Hubro Flatanger ()	01.10.2003
☐		Hubro Flatanger ()	01.10.2002
☐		Hubro Flatanger ()	01.10.2001
☐		Hubro Flatanger ()	01.10.2000

Litjvatnet

Hubro i Sørmarkfjellet finnes den der?

- MTA (2018): «Hubro (EN-sterkt truet) er hørt og observert i skogsområdet ved konsesjonsområdet, men reir er ikke påvist. Konsesjonsområdet er ikke regnet for å være optimalt habitat for hubro, men det er dokumentert hekking av hubro lengre ut mot Småværet (forundersøkelser 2014).»
- Godkjennelse av MTA (2019): «I forundersøkelsen ble det ikke gjort observasjoner av hekkende hubro eller lom (eller hønsehauk eller svartand) innenfor planområdet. NVE konstaterer imidlertid at det skal gjennomføres vårundersøkelser for å kartlegging av eventuell hekkende lom, og at det ved påvist hekking skal tas hensyn.»
- Hvorfor starta ikke undersøkelsene i 2004/2006 (eller 2015) som fylkesmannen framheva? (må gjøres over lang tid fordi den er så sky og kan variere hekkeområder)

Vil ikke ha fakta?

2016 «OED konkluderer med at utredningene som forelå i saken gav et tilstrekkelig grunnlag for å fatte vedtak, jf. naturmangfoldloven § 8. Departementet kunne ikke se at ytterligere utredninger ville gi vesentlige nye opplysninger for saken.»

2019: «NVE har derfor ikke vurdert tiltaket som helhet etter prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 og viser til vurderingene i konsesjonsbehandlingen og OEDs vedtak i saken»

Hvordan henger dette sammen med at FM og NNV har påpekt at det finnes mer kunnskap, - samt Artsobservasjoner? Og at det i ettertid påvises hubro i området?

Godkjennelse av MTA (2019), Naturmangfoldloven

Godkjenning av MTA (2019) og forhold til Naturmangfoldloven s 18:

NVE registrerer at Naturvernforbundet mener at dokumentene i denne saken ikke oppfyller kravene til tilstrekkelig naturinformasjon, og ber om at det blir foretatt helt nye undersøkelser av det biologiske mangfoldet i hele området (i felt) før anleggsarbeidet starter. Videre mener Naturvernforbundet at det på grunn av en rekke konsesjonsgitte vindkraftverk i nærliggende områder bør settes krav til at naturmangfoldloven § 10 om sumvirkninger på økosystemene samt at Naturmangfoldlovens § 7 blir vurdert. De kan heller ikke se at Forvaltningsloven § 17 ivaretas.

De miljørettslige prinsippene i naturmangfoldloven og vindkraftverkets påvirkning på naturmangfoldet generelt og fugl spesielt ble vurdert i konsesjonsbehandlingen, sist ved OEDs vedtak av 27.09.2016. OED konkluderer med at utredningene som forelå i saken gav et tilstrekkelig grunnlag for å fatte vedtak, jf. naturmangfoldloven § 8. Departementet kunne ikke se at ytterligere utredninger ville gi vesentlige nye opplysninger for saken eller at planendringen (av mars 2015) medførte vesentlige økte negative virkninger for rovfugl. På bakgrunn av dette var det departementets oppfatning at planendringen (av mars 2015) heller ikke medføre økt samlet belastning av betydning, jf. naturmangfoldloven § 10. Departementet viste derfor til vurderingen av samlet belastning i klagevedtaket av august 2013.

NVE konstaterer at den utbyggingsløsningen som er omsøkt i detaljplan/MTA er innenfor de rammene som er vurdert i konsesjonen. NVE har derfor ikke vurdert tiltaket som helhet etter prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 og viser til vurderingene i konsesjonsbehandlingen og OEDs vedtak i saken. Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av anleggsarbeidene er basert på den informasjonen som er lagt fram i innsendt plan, høringsuttalelser og NVEs egne erfaringer. NVE har også søkt i tilgjengelige databaser som Naturbase, Artskart og databasen for Sensitive Arter. Den innsendte detaljplan/MTA konkretiserer hvordan anlegget skal bygges. NVE mener at detaljplanen/MTA sammen med vilkårene i dette vedtak sikrer at det gjennom detaljplanleggingen tas utgangspunkt i lokalisering og driftsmetoder som gir de beste samfunnsmessige resultater, jmfør naturmangfoldloven § 12.

Hubro i Sørmarkfjellet finnes. Hva tåler den?

- Nye rapporter fra NORD Universitet i 2019 viser forekomst av hubro, både hann og hunn, men det er (metodisk) vanskelig å dokumentere hekking tidlig på våren.
- *«Uansett viser de påviste observasjonene av hubro at dette er et attraktivt område for arten»*
- *«Det er store sjanser for at hubroen forlater Sørmarkfjellet når det blir vindkraftverk der, både fordi jaktarealet blir mindre, antall byttedyr i dette området blir færre, og hubro er en art som er utsatt for kollisjoner med vindmøller.»*
- Hele kysten er utbygd – dette er en enklave for hubro.
- Nye undersøkelser igangsatt, men NVE lar anleggsarbeidet fortsette. Hvordan kan det være logisk?

OED om hubro og anleggsvei – faglig feil

Olje- og energiminister Kjell Børge Freiberg svar i Stortinget:
«Resultatene som foreligger tilsier at arbeidet med anleggsveien foregår så langt unna eventuelle hekkeplasser for hubro at det ikke er nødvendig med restriksjoner.»

«NVE mener at det ikke er grunnlag nå for å kreve stans i anleggsvirksomheten.»

Rapporten Nord Univ: *«Det er ikke lett å si hvordan denne hogsten påvirker hubroen, så lenge vi ikke har full oversikt over hvordan hubroen bruker hele området og hvor den eventuelt hekker. Selve vegbygginga med nødvendige sprengningsarbeider vil forstyrre hubroen mer enn hogst»*, skriver forskerne Magne Husby og Audun Eriksen.

<https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Sporsmal/Skriftlige-sporsmal-og-svar/Skriftlig-sporsmal/?qid=76339>

Store endringer i landskap og forstyrrelser tåles ikke

Naturvernforbundet

Krav i konsesjonen følges ikke

Fra konsesjonen: «Dersom det påvises hekkende hubro, storlom, smålom og hønsehauk på hekkelasser i vindkraftverkets influensområder, skal dette i størst mulig grad hensyntas i anleggsarbeidet med sikte på å minimere forstyrrelsene i den aktuelle perioden.»

Dette har ikke blitt tatt hensyn til.

Manglende informasjon til NNV

- NNV måtte gjentatte ganger be om innsyn i rapport om hubro i mai 2019
- Rapporter er vanskelige å finne på nett. Noen dokumenter ligger på NVE sin nettside, noen hos OED, og gamle rapporter ser ut til å være erstattet av nye når endringer blir godkjent

Lovbrudd

Energilovens § 10-3, overtredelse av vilkår og pålegg, sier at dersom konsesjon er gitt på grunnlag av uriktige eller ufullstendige opplysninger om forhold av vesentlig betydning så kan konsesjonen trekkes tilbake.

- Hubro er rødlistet og av klar “vesentlig betydning” forvaltningsmessig.
- Konsesjon ble gitt på grunnlag av uriktige opplysninger om at hubroen ikke er påvist i planområdet.

Lovbrudd

Naturmangfoldloven § 6, den generelle aktsomhetsplikten:

§ 6.(generell aktsomhetsplikt)

Enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet i strid med målene i §§ 4 og 5. Utføres en aktivitet i henhold til en tillatelse av offentlig myndighet, anses aktsomhetsplikten oppfylt dersom forutsetningene for tillatelsen fremdeles er til stede.

Fra Ot.prp.nr. 52 (2008-2009):

“En forutsetning for at aktsomhetsplikten antas oppfylt, er at virksomheten utføres i henhold til tillatelsen. Endrer forutsetningene for tillatelsen seg, f.eks. ved at virksomheten viser seg å få større skadevirkninger enn antatt, vil også aktsomhetsplikten gjelde som ellers. Et eksempel på en slik situasjon er at man under et utbyggingsarbeid kommer over en sterkt truet art som vil bli ødelagt, uten at man var klar over at arten fantes i området da tillatelsen ble gitt.

Naturvernforbundet mener at konsesjonen er gitt på grunnlag av ufullstendige opplysninger og at det er ny informasjon om forhold av vesentlig betydning.

Konsesjonen må derfor trekkes tilbake.

Vi mener videre at utbygger og NVE bryter aktsomhetsplikten i naturmangfoldloven ved å fortsette anleggsarbeidene uten å ta hensyn til ny informasjon.

Problemer ved prosessen

1. Utredningene har vært av dårlig kvalitet, men likevel gitt grunnlag for konsesjon
2. Hubro ble hverken inkludert eller kartlagt i søknadsprosessen
3. Inngrepsfri natur og samlet belastning er ikke hensynstatt
4. Det har vært lite åpenhet og vanskelig å få innsyn i utredningene og metodene underveis i prosessen.
5. I ettertid er det **svært** vanskelig å få oversikt over hva som har blitt gjort av utredninger, hva som ble funnet i utredningene, og hvilke beslutninger som har blitt tatt på bakgrunn av disse.
6. Hubro oppdaget etter at anleggsarbeidene var igangsatt, men blir ikke hensynstatt.

Naturvernforbundet krever:

1. Umiddelbar stopp i anleggsarbeidene ved Sørmarkfjellet. Fullt mulig!
2. OED må ta tak i prosessene slik at det blir bedre åpenhet, oversikt og informasjon om utredninger og rapporter.
3. OED må sikre at grunnkunnskapen om naturverdiene i utbyggingsområdet er mye bedre enn de har vært i denne saken.

